

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

SUSAN CHOI

Studentul
străin

Traducere din engleză și note de
ANCA DUMITRU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Ștefania Nalbant
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Miruna Sile
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

SUSAN CHOI
THE FOREIGN STUDENT
Copyright © 1998, Susan Choi
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2022, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a Românie
CHOI, SUSAN
Studentul străin / Susan Choi; trad. din engleză și note de Anca Dumitru. –
București: Humanitas Fiction, 2022
ISBN 978-606-097-073-6
I. Dumitru, Anca (trad.; note)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

1950

Familia lui își petrecea verile la moșia de la țară, unde cândva locuise fără întrerupere, dar asta se întâmpla înainte de război și înainte ca tatăl său să se angajeze la universitate și să se mute cu toții în oraș. În fiecare mai, când urbea prindea a duhni tăios, o vedea pe maică-sa cum se dezmeticește din dorul apăsător după casa de la țară, ce-o cuprindea iarna, și cum se repede direct în treburile gospodărești, simțind apropierea zilei când urmau să plece, în sfârșit, din oraș. Casa din Seul intra pe dată într-un proces violent de curățire. Trăgeau toată mobila pe coridoare și scormoneau prin camere până când în ele nu mai rămânea decât lumina soarelui pătrunzând prin ferestrele largi și înalte, scoțând la iveală dărele de igrasie de pe pardoseli. În tot acest timp, ritualurile obișnuite ale gospodăriei erau suspendate. Mama sa dispărea în spatele unui șorț, se făcea una cu servitorii, care strigau unii la alții – și la ea –, cam la fel de tare pe cât avea și ea obiceiul să urle la ei. El devenea în acele clipe un copil oarecare, printre toți ceilalți. Îl scoteau pe ușă afară, cu niscaiva mâncare ce altfel s-ar fi stricat și despre care i se spunea că e musai să o mănânce pe toată. Și tatăl lui se transforma ca prin magie, fofilându-se spre fundul casei, unde erau bibliotecile, fluturând în mână un pământuf de pene pentru șters praful. Tatălui îi revenea sarcina de a face curat în camerele din acea parte a casei. Dacă se ascundea atunci după ușile mai tot timpul închise, dincolo de care trona de regulă o tăcere monumentală, și se apropia puțin de ele, reușea să audă:

un *trosc*, *trosc* blând de cărți scoase de pe rafturi și așezate pe birou, un murmur de plăcere, un foșnet prelung de pagini răsoite, apoi, în sfârșit, sunetul copertei care se lasă la loc peste ele și cel aproape imperceptibil al penelor care alungă praful de pe lemn. Șmotrul din casă dura zile în șir, dar înaintarea lipsită de vlagă a tatălui prin încăperile unde se aflau bibliotecile continua săptămâni la rândul, cu o ardoare adesea deghizată într-o foarte demnă lipsă de viteză. El începea curățenia cu mult înaintea celorlalți și sfârșea după ce toată casa fusese transformată într-o morgă a obiectelor de mobilier, movile fantomatice care tronau în mijlocul fiecărei încăperi, tivite de pardoselile curate ca-n palmă.

Își petreceau ultimele nopți pe saltele puse direct pe jos, în holul înghesuit, în vreme ce restul casei era sigilat de parcă te miri ce molimă ar fi putut da năvală. Un perete de cufer pline, așezate câte trei la rând pe verandă, îi țintuia în loc pe curierii care aduceau anualele și inutilele amenințări cu sinuciderea ale studenților tatălui său. Își amintea de vremurile când făceau bagajele și plecau din oraș ca de cele mai pline de veselie clipe ale copilăriei. Stătea între părinții lui, fiecare punându-și moale câte o mână pe genunchii săi, cu picioarele înghesuite de o geantă de voiaj, cu pielea tânjind să intre în contact cu aerul cald pe care îl simțea prin haină. Un drum de jumătate de zi spre nord, și cealaltă casă se trezea la viață, servitorii își reluau gesturile lor de servitori, mobila ieșea la lumină de sub cearșafuri.

Acum părăsea orașul pentru a porni spre sud. Când a urcat scările biroului său de la demisol pentru a ieși-n stradă, din apus nu mai rămăsese pe cer decât o umbră vineție. Cămașa, una uzată de altfel, tocită de atâta purtat și cu pete de transpirație la subraț și-ntr-un oval chiar deasupra sternului, îi stătea bătoasă în dreptul cărții de joc din buzunarul de la piept. A furat din birou toate lucrurile pe care-a putut pune mâna și care purtau emblema sau orice alt însemn recunoscutibil al guvernului Statelor Unite: un tricou personalizat, o foaie cu

antetul USIS¹, câteva fragmente de corespondență oficială adresată lui Peterfield și o pagină cu niște știri vechi, venită prin telegraf. În ultima clipă s-a întors și a luat mașina de scris Underwood a lui Peterson. Cutia neagră în care o ducea i se izbea ritmic de genunchi.

A ieșit în stradă, pășind pe fâșia îngustă dintre rigolă și traficul lent. Ochelarii îi alunecau de pe nas. I-a lăsat în legea lor. Nu se vedea nici țipenie de om. Un soldat ROKA², ținându-se cu o mână de remorca deschisă a unei camionete, i-a vârat sub nas un pat de pușcă, iar vehiculul, care mergea extrem de încet, s-a oprit. Soldatul a coborât pe rampă neînsoțit. Purta bocanci americani, mult prea mari pentru el, și o uniformă a armatei Republicii Coreea.

— Încotro? Spre sala de studiu? l-a întrebat.

Nu i-a răspuns. Se cântăreau din priviri. S-a întrebat – un gând fulgurant și oribil – dacă ar fi fost oare cu puțință să fi fost colegi de școală. Remorca avea două rânduri de banchete, ocupate până la refuz. Podeaua era și ea plină-ochi. Băieții așezați pe banchete stăteau atât de aproape unii de alții, că trebuiau să-și tragă umerii într-o parte ca să încapă. Se priveau peste cei care se înghesuiau la picioarele lor. Soldatul l-a întrebat:

— M-ai auzit?

Cu o mișcare a patului puștii i-a zburat ochelarii lui Chuck. Strada i-a jucat în fața ochilor. Soldatul s-a uitat amuzat spre șoferul care-și curăța unghiile. Era cu neputință să deslușești chipurile înghesuite pe podeaua remorcii.

— Am un act de identitate, i-a spus. Lucrez la telegraf.

— Ai documente?

— Act de identitate.

Cu un gest firesc, și-a trecut mașina de scris Underwood în mâna stângă, dar nu a scos cartea de joc. Și-a mijit zdravăn ochii spre soldat. Să fi fost oare colegi de școală?

---

1. Acronim al *United States Information Service* (Serviciul de Informații al Statelor Unite).

2. Acronim al *Republic of Korea Army* (Armata Republicii Coreea).

— Traduc, a continuat el. Am Statut Special.

Soldatul s-a întors iar spre șofer cu o mină sarcastică. Șoferul nu se uita la ei.

— Și-atunci încotro? a reluat soldatul.

A luat cutia cea neagră din mâna lui Chuck. A deschis-o, fără să o întoarcă într-o parte, și mașina de scris Underwood a căzut pe trotuar. Carapacea de un negru strălucitor s-a deschis, aruncând capetele carului și trimițând de-a dura câteva dintre taste. Soldatul s-a speriat și s-a îndepărtat de mașină, țâșnind un pas în spate, abia-abia ferindu-și încălțările. O rolă de panglică a sărit și pânza impregnată cu cerneală s-a desfășurat pe stradă, cu mosorul strălucitor sărind peste niște pietre și apoi oprindu-se brusc când banda a ajuns la capăt. Corespondența lui Peterfield, hârtia cu știrile vechi și foile cu antet s-au împrăștiat și ele pe jos. Soldatul a așteptat ca Chuck să le adune pe toate. Șoferul, iritat de zgomotul produs, s-a uitat în cele din urmă spre militar, zicându-i:

— Saltă-l odată, trebuie să plecăm!

Soldatul l-a privit pe Chuck.

— Treci înăuntru, i-a spus. Am pus mâna pe tine!

— Am acte, a răspuns Chuck.

Soldatul a ridicat pușca și l-a lovit cu putere direct în stern. Chuck a simțit că-i cedează plămâinii și că gâtulejul i se strânge, ca și cum cineva i l-ar fi sigilat. S-a prăbușit peste bordură. Șoferul a izbit în portiera de pe partea sa, iscând un zgomot puternic și sec.

— Trebuie să plecăm, a spus.

Soldatul a ezitat. Și-a ridicat pușca și a privit-o atent, de la un cap la altul. Chuck a simțit în gură gust de sânge. A respirat precipitat și apoi a vomitat. Militarul s-a retras rânjind și-a tras un șut mașinii de scris. Carul acesteia s-a desprins și s-a rostogolit în rigolă. De îndată ce camioneta s-a pus în mișcare, soldatul s-a prins de remorcă și s-a săltat pe platformă.

Chuck s-a răsucit pe burtă odată ce vehiculul a trecut și a prins a pipăi în jur după ochelari. Apoi a început să și-i șteargă cu marginile cămășii. Pata de pe piept se desena într-un roz

palid pe materialul gri. Pielea de pe bărbie era umedă și-l ardea. A scos tricoul de sub betelia pantalonilor, unde îl ascunsese, și și-a umplut gura de gustul bumbacului, mușcând din țesătura sa moale, domolind puțin pișcătura acidă pe care o simțea pe limbă și, adânc, în gât. Când bumbacul s-a îmbibat, l-a supt și a înghițit tot lichidul. Nu pusese nimic în gură toată ziua. S-a ridicat în picioare, împleticindu-se.

Mașina îl aștepta exact acolo unde îi spusese unchiul lui că va fi. Din pragul unei uși au clipit doi ochi, probabil un copil-landru.

— Sunt nepotul lui Lee, i-a spus șoferului.

Știa că nu fusese urmărit, cu toate acestea s-a ghemuit temător lângă mașină, lipindu-se de aripa acesteia, vopsită într-o culoare întunecată.

— Știam, i-a răspuns șoferul. Intră. Să mergem!

Pe bancheta din spate erau haine de blană, covoare fine, pilote umplute cu puf de gâscă. S-a strecurat între ele.

— Atenție! i-a spus șoferul. Stai întins!

Apoi s-a dus și a desfășurat un covor peste el. Întuneric beznă, apoi o greutate blândă apăsându-l, pe măsură ce șoferul continua să-l îngroape metodic. A închis ochii, luptându-se să respire cât de cât.

Când mașina s-a pus în mișcare, a încercat să-și imagineze străzile pe măsură ce le parcurgeau, să vadă cu ochii minții fiecare clădire pe lângă care treceau. Așa făcea când nu izbutea să adoarmă. Alegea o stradă și încerca să o reconstruiască în minte, de la pavaj până la acoperișuri. Mereu îl surprindea cât de puține detalii ale orașului își amintea, cu toate că aici locuise întreaga viața. Nu de puține ori se alegea numai cu gunoaiile de la picioarele lui, cu vitrina te miri cărui magazin sau șerpuirea drumului.

Unu

1955

Noaptea, muntele era negru ca smoala. Cele două fascicule de lumină proiectate de faruri înaintau preț de câțiva pași, apoi dispăreau, și numai urcușul autobuzului îți spunea că nu te afli la mare, și doar dispunerea stelelor pe cer contura lucrurile dimprejur, sugerând c-ar fi substanță, și nu un vid infinit. Când călătorise pentru prima dată pe acest drum, dinspre Nashville, autobuzul îl lăsase în pustietate și farurile din spate dispăruseră deja după o curbă, asta până când șoferul se răzgândise și îi venise în ajutor. Luminițele se iviseră din nou. Când autobuzul ajunsese iar lângă el, șoferul deschisese portiera și îi făcuse un semn spre întunericul lipsit de formă.

— Într-acolo!

Chuck rămăsese împietrit la marginea drumului, cu o valiză într-o mână și mantoul trecut peste cealaltă, cu aceeași figură perplexă peste care, trei sferturi de oră mai târziu, a dat doamna Reston, menajera vicecancelarului, în pragul casei acestuia. Nici prin cap nu ți-ar fi dat că persoana aceea nemișcată tocmai urcase pieptiș vreo trei kilometri, cu pasul ferm, dar îngrozit, și călăuzit numai de pietrișul palid care reflecta stelele. Doamnei Reston îi păru că aterizase din spațiu direct în lumina care scâldea veranda. L-a pofțit înăuntru și i-a deslețtat mâna de pe mânerul valizei, i-a lăsat în jos brațul pe care ținea mantoul și i-a oferit un ceai în bucătărie.

Doamna Reston s-a înfuriat pe șoferul autobuzului, care i-ar fi putut explica lucrurile ceva mai clar. Era, după părerea

ei, un viciu de ospitalitate, mai cu seamă pentru cei care știau că alea pietruită ce urca spre casa vicecancelarului era mult prea abruptă și neregulată pentru un autobuz greoi, ba chiar și pentru mașinile obișnuite. Ar fi derapat pe dată. Dar pentru că tot veni vorba de ospitalitate, ea era pregătită. Aștepta de zile bune sosirea lui, iar cu ceainicul, și coșul ei de brodat, și un teanc de numere mai vechi din *Silver Screen* aștepta de câteva ore.

Ceaiul i l-a servit în bucătărie pentru a arăta, cât mai clar cu putință, că el nu era un musafir, ci băiatul familiei, care s-a întors acasă. Tactica asta, pe care le-o aplica tinerilor răătăcitori și înspăimântați, pusă la punct în ani și ani de experiență, se armoniza de minune cu practicile tărâmului peste care ea era stăpână, și ar fi făcut același lucru și dacă nu s-ar fi nimerit ca vicecancelarul să fie plecat în acel sfârșit de săptămână. Dar îi părea bine că lucrurile stăteau așa.

— Precis ești obosit după drum, i-a spus. Nu te rețin aici decât un minut, pentru că abia așteptam să te cunosc, după care te duc direct în camera de oaspeți. Există o parte bună în faptul că vicecancelarul e plecat. Poți să dormi până la ce oră vrei. Desigur, altfel regret lipsa lui. Doamne Dumnezeule, cât de obosit arăți! Ai să-mi cazi din picioare?

Chuck a scuturat din cap că nu și a zâmbit.

— De câte ore ești pe drum? l-a mai întrebat.

I-a luat foarte mult să răspundă, atât de mult, încât – deși nu era înclinată să judece, fiind mai degrabă atât de optimistă în toate situațiile, că vicecancelarul s-a și plâns din pricina asta – i-a trecut prin minte gândul oribil că poate tânărul nu vorbea engleza deloc, că poate își falsificase toate scrisorile, așa cum un puști își falsifică notele din carnet. Dar apoi a vorbit cu o voce ruptă din propria oboseală:

— Optsprezece ore și...

Ar fi vrut să mai adauge ceva, să răspundă și atenției, și întrebării ei. A mai spus:

— Și ne-am oprit în Alaska, să alimentăm.

— Alaska! Abia ai pus piciorul în țara asta și deja ai văzut Alaska! Eu una nu cred că o să am vreodată ocazia să văd Alaska. E frumoasă?

Nu părea să fie cuvântul potrivit. Se întâmplase la apus, unul violet și vast. Dar și cuvintele astea îi lipseau. A dat din cap că da și apoi a mai dat o dată din cap că da atunci când ea a spus:

— Sărmanul de tine! Hai să te culci!

Camera era curată și confortabilă, cu un pat rabatabil și o veioză pe masă, care fusese deja aprinsă. Doamna Reston a tras patul și a netezit așternutul. El nu făcea decât să se țină neajutorat după ea. Toată distanța pe care o parcursese, iar ea l-a liniștit cu un gest banal. A urmat-o până la ușa.

— Dormi *până târziu*, i-a spus, întorcându-se spre el în prag.

Chuck a închis ușa în urma ei și s-a uitat în jos la clanța. A deschis-o, a închis-o și a deschis-o iar. Femeia ajunsese deja la capătul culoarului.

— Scuze! a strigat el.

— Da, drăguță?

— Dacă trebuie să încui?

A răsucit clanța rotundă.

— Nu este cazul. Totul e în regulă. Aici nu încuiem camerele.

— A! Mulțumesc!

A închis ușa la loc și s-a așezat pe pat. S-a lăsat pe spate peste cuvertură și și-a scos pantofii, împingându-i cu degetele de la picioare. Încălțările, la fel ca mantoul și costumul, îi erau prea mari.

După o vreme s-a ridicat în fund, a desfăcut nodurile de la șireturile pantofilor și i-a aranjat unul lângă altul pe podea. S-a întins la loc și a încercat să adoarmă. Gândul la ușa îl umplea de rușine, pentru că nu putea să accepte lipsa de precauție ca pe un semn că ajunsese la adăpost.

Stătea singur pe verandă, după un mic-dejun cu ouă poșate, șuncă prăjită, mămăligă cu unt, o jumătate de grepfrut și câteva clătite cu lapte bătut, din care mâncase doar jumătatea de